సముద్రస్నానం

"చూడండి."

"......"

"మిమ్మల్నే......"

"ఊఁ—ఎందుకూ, రేపు నాకు బడిలేదు... లేపకు.. నిద్రపోనీ."

"మాట;—ఇల్లా చూడండి... రేపు మీరు కార్తీక సోమవారం ఉంటారా?"

"సోమవారం ఉండటమా? ఎక్కడికి?"

"ఎక్కడేమిటి—ఇంకా మీకు మెలుకువ రాలేదూ? కార్తీక సోమవారం ఉపవాసం ఉంటారా?"

"ఉండను."

"పోనీయండి, నేను సముద్ర స్నానానికి వెళ్ళి వస్తాను. ......కాస్త పిల్లలను చూస్తుండండి. ఇక్కడ ఉన్నట్లుగా వస్తాను."

"వద్దు..."

"అల్లాగంటే ఎల్లాగండీ... మహా పర్వదినం... ఇట్టే వస్తానుగా! తెల్లవారే టప్పటికి వస్తాను. పెద్దపిల్లను తీసుకొనే పోతాను. చిన్నవాళ్ళను కాస్త చూస్తుండండి."

తరువాత నిద్రమత్తులో ఏమన్నానో జ్ఞాపకంలేదు. ఆమె బండెక్కి వెళ్ళటం నేను తలుపు వేసుకొని మళ్ళీ వచ్చి పడుకోటం నాకు జ్ఞాపకమే.

కాంతం ఇల్లు దాటిన పావుగంటకల్లా పసిది లేచి తల్లి పక్కలో లేకపోవటం మూలాన కెవ్వున కేకేసి 'అమ్మా' అని పిలిచింది. నేను లేపక తప్పింది కాదు. ముక్కుకుంటూ, మూల్గుకుంటూ వెళ్ళి "అమ్మా లేచావు తల్లీ, పడుకో" అన్నాను. నా మాటలు దానికి అర్థం అయితే గదా! అది అట్లాగే మేకులాగ కూర్చున్నది నడిమంచం మీద "అమ్మ, అమ్మ" అంటూ.

కాసేపు నాలుగు వైపులా చూచి, అమ్మ రాక పోవటం మూలాన మెల్లగా లేచి మేడ దిగటానికి పోతున్నది. మెట్లు పసిది దిగలేదు. అందుకని దాని ఉద్దేశాన్ని గ్రహించి ఎత్తుకొని మేడక్రిందికి దింపాను. అది ముందు వంట ఇంట్లోకి వెళ్ళింది. "అమ్మా" అని ఏడుస్తూ. అక్కడ ఎవ్వరూ కనపడలేదు. తరువాత దొడ్డితలుపు దగ్గర నుంచుని ఏడ్చింది. తలుపు తీశాను. దొడ్లోకి వెళ్ళింది. ఆ మసక మసక చీకట్లోనే, దొడ్డంతా వెతికింది. ఎక్కడా అమ్మ కనపడలేదు.

ఇక అమ్మ ఇంట్లో లేదన్న విషయాన్ని గ్రహించి అది నన్నే నమ్ముకొని నేను చెప్పినట్లు వింటుందని నా నమ్మకం. అందుకని దాన్ని ఎత్తుకొని మళ్ళీ మేడపైకి వచ్చాను. అది ఏడ్పు ఏమాత్రం ఆపలేదు. పెద్దగా ఏడ్వటం సాగించింది.

అమ్మ ఇంట్లో లేదని పూర్తిగా గ్రహించి కూడా అది అట్లా పెంకెతనంగా ఏడ్వటం నాకు ఏమీ సమంజసంగా కనపడలేదు. తరువాత స్పష్టంగా చెప్పి చూద్దాము నాతప్పు లేకుండానని,

"తల్లీ ఇదిగో చూడు...మీ అమ్మ ఇట్లా సముద్రానికి పోయింది. ఒక గంటలో వస్తుంది. అందాకా నేను ఎత్తుకుంటాను. నీవు ఊరుకో—ఏడిస్తే లాభంలేదు" అని స్పష్టంగా చెప్పాను.

దాని కాసంగతి బోధపడలేదనా ? కాదు. చక్కగా బోధపడ్డది. "అమ్మ—ఓ పోయి" అన్నది.

"ఆ......అదీ సంగతి, నీవు ఏడ్వవద్దు. కావలిస్తే బిస్కట్లు పెడతాను"—అన్నాను.

మరి ఇక ఊరుకోవలసిందేనా, న్యాయంగా ? ఊరుకోదే ? ఒకటే ఏడ్వటం.

పైగా ఎత్తుకున్నా నిలవక పోవటం, ఎగిరి పడటం, భుజంమీద పడుకో బెట్టుకొని చిచ్చి గొట్టినా జారి పోవటానికి ప్రయత్నం చేయటం, ఇదీ దాని ప్రవర్తన.

చెయ్యి గట్టిగా అదింపెట్టి భుజంమీద పడుకో బెట్టాను. కాని, అది చెయ్యి తీసేసి కెవ్వున కేకేసి తాచుపాములాగ చివ్వున లేచి "అమ్మా" అంటూ ఏడుస్తుంది.

"ఎట్లాగే నీతో, న్యాయం లేకుండా ప్రవర్తిస్తావు ? అమ్మాయీ, కోపం వస్తోంది ? కొడతాను" అని చెయ్యి ఎత్తి చూపి భయపెట్టాను. ఇంకా ఎక్కువైంది ఏడ్పు.

"పిల్లలైతే మట్టుకు గ్రహింపు ఉండొద్దు" అనుకొని విసుక్కొని, ఏడిస్తే ఏడ్వనీ—నాతప్పులేదు అనుకొని అట్లాగే దాన్ని భుజంమీద పడుకో బెట్టుకున్నాను.

ఇంతలో "అమ్మా" అంటూ లేచాడు చిన్నవాడు. వీడు దానికంటె పెద్దవాడు. నాలుగో ఏడు. మాటలు అర్థం అవుతాయి.

"నాయనా పడుకో" అన్నాను.

"అమ్మేదీ" అన్నాడు.

"అమ్మ సముద్రస్నానానికి వెళ్ళింది. ఇంకాసేపుట్లో వస్తుంది. పడుకో నాన్నా, ఇంకా తెల్లవార లేదు. నిద్ర పో."

"నేను పడుకోను. నిద్ర రాదు."

"పోనీ......ఆడుకో...అ...దిగో ఆ పుస్తకంలో బొమ్మలు చూసుకో."

"వద్దు."

"పోనీ గంతు లెయ్యి."

"ఉహూం."

"మరి ఏం జేస్తావు ?"

"అమ్మ పోతా."

"ఓరి వెధవా—అమ్మ సముద్రానికి వెళ్ళింది. సముద్రం ఇక్కడికి నాలుగు మైళ్లుంది. నీవు నడవలేవు. నీకేమైనా మతి పోయిందా ? అమ్మ ఇంకాసేపటి కల్లా వస్తుంది ఉండు" అన్నాను.

"రాదు..." అన్నాడు నిస్సందేహంగా.

అన్నవాడు ఊరుకోక మేడమెట్లు దిగి సముద్రానికి పోతానంటూ ప్రయాణం గట్టాడు. ఈ చీకట్లో ఏమిటి ? సముద్రానికి నాలుగేండ్ల వెధవ వెళ్ళటం ఏమిటి ? వీళ్ళకు తెలివి ఎందుకుండదో అనిపించింది.

గబగబ మెట్లు దిగి పోతున్నాడు వెధవ? ఏమిటికి పీడి సాహసం!

"ఒరేయ్" అంటూ వాణ్ని రెక్కుచ్చుకున్నాను. చిన్న దాని కంటే చెప్పినా అర్థంకాదు. వీడికన్నా చెప్పితే వింటాడని.

"నాయనా, ఒరే......ఏడ్వకూ...ఎందుకూ...... ఏడ్పు?"

"అమ్మ......"

"సరే...అమ్మకోసం ఏడుస్తున్నావు...అమ్మ సముద్ర స్నానానికై వెళ్లింది; వస్తుంది. ఏడ్వటం ఎందుకూ?" అన్నాను సహేతుకంగా నచ్చచెప్పాలన్న ఆశతో.

వాడు మళ్ళ "అమ్మ" అన్నాడు.

"వస్తుంది కాసేపట్లో" అన్నాను.

"రాదు......" అన్నాడు బిక్క మొఖంతో.

"వస్తుందిరా నాయనా, తెల్లవారేటప్పటికి వస్తుంది."

రాదు......అని ఒకటే ఏడ్వటం అమ్మ వస్తుంది అని ఎంత నచ్చ చెప్పినా వినడు. అమ్మ రాదు అని వాడికి గట్టి నమ్మకంతో అంటాడు.

"వస్తుందిరా నాయనా, ఈ పోవటం పోవటం ఇక నాకింకా పోతుందనిరా నీ ఉద్దేశం?"

"అట్లా ఎప్పటికీ పోదు. పిల్లలనూ, నన్ను వదలిపెట్టి లేచిపోయే మనిషి కానేకాదు మీ అమ్మ. నాకు బాగా తెలుసు. ఆమాట అనుకోటమే తప్పు. నామాట నమ్ము.

తప్పక వస్తుంది," అని ఎన్నివిధాల నమ్మకం చెప్పినా వాడికి ఆవగింజంతయినా నమ్మకం కలగదు.

"అబ్బబ్బ... చంపుతున్నావురా నాయనా; తప్పక వస్తుందిరా మీ అమ్మ" అని పెద్దగా అరిచాను కోపంతో. ఊఁహూ... ఏమాత్రం నమ్మకంలేదు వెధవకు... అమ్మ రాదు- అని వాడు మళ్ళీ అనడం ఏడ్వటం.

మహాప్రభూ—ఎట్లా వీడ్ని నమ్మించడం! వాళ్ళమ్మ ఇక రాదనే వాడి గట్టి నమ్మకం!

పోనీ ఏదో అల్లాగే ఏడుస్తూ ఉన్నా ఒక సుగుణమే. కాళ్ళొచ్చిన వెధవ, వీలైతే మేడదిగి సముద్రానికి పోతా నంటూ బయలుదేరుతున్నాడు మాటిమాటికి! చిన్నది ఎత్తు కున్నా ఏడ్వటం మానలేదు. అందుకని దాన్ని దింపేసి, వీడి దగ్గర చేరి ఎట్లాగయినా సమదాయిద్దామని కూర్చున్నాను.

చిన్నది నా పడకగదిలోకి వెళ్ళింది. అక్కడ చూ చింది. ఇంకో గదిలోకి వెళ్ళింది. అక్కడ చూచింది. అమ్మ కోసమూ ఈ వెతకడం! వాళ్ళమ్మను నేను దాచేశానని కాబోలు దీని నమ్మకం.

చిన్న గదిలో సుశీ పడుకొని ఉన్నది వాళ్ళమ్మచీర కప్పుకొని. చిన్నది ఆ చీర గుర్తుపట్టి అదే అమ్మ అనుకొని వెళ్ళి అమాంతం దానిమీద పడ్డది. కెవ్వున కేకేసి "అమ్మా" అంటూ లేచింది సుశీకూడా.

కాస్త పెద్ద పిల్లగదా అని దాంతో "అమ్మా సుశీ, పసిదాన్ని కాస్త పట్టుకొని సమదాయించు. అది అమ్మకోసం ఏడుస్తున్నది," అన్నాను.

"అమ్మ ఎక్కడికి వెళ్ళింది?" అన్నది సుశీ.

"సముద్రానికి స్నానానికి..." అన్నాను నేను.

"నన్ను తీసుకెళ్ళలేదేం?" అని ఏక్క పెట్టున ఏడ్చింది.

"ఓసి భడవా? నీవు కూడా ఏడిస్తే ఎట్లాగే? వీళ్ళతోనే సతమతం అవుతుంటేను! ఇళ్ళు పగల గొడతా ఏడిస్తివా అంటే!" అని భయ పెట్టాను ఇది మట్టుకు భయపడి ఊరు కుంది.

పసిదిమాత్రం వెక్కి వెక్కి ఏడ్వటం మానలేదు. చిన్న వాడు ఒకే స్థాయిలో అమ్మ రాదనే నమ్మకంతో ఏడు స్తున్నాడు. అమ్మవస్తుంది ఉండరా అని నేనన్నా, రాదనివాడూ వాదన.

తలబద్దలు చేసుకొందామన్నంత విసుగు పుట్టింది. ఈ లోపున సుశీ మెల్లగా వెళ్ళి నిద్రపోతున్న తమ్ముణ్ణి లేపింది. అమ్మ వెళ్ళిపోయిందని చెప్పేసింది.

వాడూ ఓ ఏడుపు ఏడ్చాడు. వాణ్ణి భయపెడితే శోక ముఖం వేశాడు.

"నాయనా, మొగ పిల్లలు ఏడ్వకూడ"దని అప్పీలు చేశాను. ఎట్లాగయితేనేం ఏడుపు దిగమ్రింగి మొగతనాన్ని నిలబెట్టాడు మా వాడు.

వాళ్ళ యిద్దర్నీ ఎట్లాగో అపానుగాని పసివాళ్ళనే ఊరుకో బెట్టడం నాతరం గాలేదు. ఎట్లా సమదాయించాలో, ఏం జెయ్యాలో, నాకు తెలిసింది కాదు. సామదాన దండో పాయాలవల్ల ఏమీ ప్రయోజనం కనుపించలేదు.

ఇద్దరికీ బిస్కట్లు పెట్టాను. ఇద్దరూ విసిరి పారేశారు. కర్జూరపండు ఇచ్చాను. నా మొహాన కొట్టారు. ఆట వస్తువులు చూపాను. కాళ్ళతో తన్నేశారు. వాళ్ళమ్మ ఫోటో చూపి, "అదిగో అమ్మ" అన్నాను. అయినా ఏమీ మార్పు లేదు పసిది. వాడు మాత్రం, ఆ బొమ్మ అమ్మ కాదన్నాడు. అమ్మేరా, అని నేనూ, కాదని వాడూ. మళ్ళీ మొండివాదన.

చిన్నదానికి ఏమీ తెలియక ఏడుపు. వాడు మొండి తనాన ఏడుపు. వాళ్ళమ్మ ఫొటోకూడా 'కాదని' వాదిస్తుంటే ఏం చెయ్యాలె వెధవని? ఇక వాడితో వాదన లాభం లేదు, రెండు తగిలిస్తే గాని దారికి రాడనుకొని, వీపు పైని చెళ్ళున వేశాను నోరు మూసుకొమ్మని. వాడు దెబ్బన కేక పెట్టి, పెద్ద గుక్కపట్టి ఏడుస్తూ మేడ మెట్లు దిగాడు.

వెధవ, చీకట్లో భయపడతాడని పసిదాన్ని దింపి వాడి వెంటబడి గిలగిల కొట్టుకుంటూన్న వాణ్ణి పట్టుకొస్తున్నాను. ఈ లోపున పసిది మేడమెట్లు రెండుదిగి దొర్లటానికి సిద్ధమైంది. నా భార్య పిల్లల్ని ఎట్లా వేగుతున్నదో రోజూ వీళ్ళతో వినిపించింది.

పసిదాన్ని, వాణ్ణి, ఎట్లాగయితే నేం లాక్కొచ్చి మంచంమీద కూలేసి, సముదాయించటానికి ఏ మాత్రం ప్రయత్నం చేయక చూస్తూ ఊరుకొన్నాను, శత్రుసేనలు కోట తలుపులు బద్దలు కొట్టుకొని వస్తూంటే, ఏమి చేయ లేక నిలబడిపోయిన రాజులాగ.

ఇంతలో అరుణోదయం అయింది. చీకట్లు పోతున్నాయి. ఈపాటికి ఆవిడ వస్తూ ఉంటుందన్న ధైర్యంతో — అమ్మాయీ, సుశీ, మీ అమ్మ వస్తున్నదేమో చూడూ వాకిట్లో కెళ్లి అన్నాను.

ఏదీ?—సుసీ లేదు. దాని తమ్ముడూ లేడు! ఎక్కడికో వెళ్లి పోయినారు. గుండె గుభేలు మన్నది, ఎక్కడికి వెళ్లారోనని.

నేను ఈ పసి పిల్లలతో అవస్థ పడుతుంటే వాళ్ళిద్దరూ ఎప్పుడో జారారు. వీధి తలుపు తీసి ఉంది. వీధిలో కెళ్ళి చూచాను. పెద్దగా కేక వేశాను. ఎక్కడ జాడ లేరు. వీళ్లెక్కడి కెళ్లారో, ఎంతదూరం పోయినారో అని దిగు లేసింది. ఆ పిల్ల చేతులకు బంగారపు గాజులున్నాయి. అవి కాజేస్తారేమో ఎవరన్నా?

లేకపోతే వాటి కాశపడి పిల్లదాన్ని ఎవ రేం జేస్తారో! ఎక్కడ వీళ్లిద్దరు మారు పడతారో! అని గుండెల్లో గుండెలు లేవు. పోనీ వాళ్ళకోసం వెతుకుదామంటే పిల్లిద్దరిని వదలి ఎల్లాగ కదలటం!

ఇంతలో పసిముండ ఏడ్చి ఏడ్చి అలసిపోయి ఏడ్వలేక సొమ్మసిల్లింది. దీని కెక్కడ నోరెండిపోయిందోనని, బుజాల మీది దాన్ని బుజాలమీదే ఉంచుకొని, పాలడబ్బా తీసి కొంచెం పాలు కలిపి, "అమ్మా తాగ"మని ఇచ్చాను. గ్లాసు పుచ్చుకొని గుక్కెడు కామోలు తాగి చూస్తుండగనే ఆ గ్లాసు విసిరి నామీద కొట్టింది. బట్టంతా తడిసింది. మొఖం నిండా పాల చుక్కలు. జుట్టునిండా పాల చుక్కలు.

"ఛీ—దీని దుంపతెగ......అవస్థ"......అని విసుక్కొని ఇటుచూద్దునుగదా, ఆ చిన్న వెధవ సందు దొరికింది గదా అని, సముద్రానికి ప్రయాణం గట్టి వాకిట్లోకి పోయినాడు. అప్పుడు తెల తెల వారుతుంది.

వీడుకూడా ఎక్కడికి వెడుతాడో మరీ చిన్న వెధవ అని "ఒరే వెధవా, నీవుకూడా వెళ్ళిపోతావా ఏమిట్రా" అని పరుగెత్తుకొని వెళ్లాను వాడ్ని పట్టుకొందామని. నాకు చిక్కకుండా పారిపోవాలనే ప్రయత్నంలో వాడు పరుగెత్తి కాలుజారి సైడుకాల్వలో పడ్డాడు. ఠకీమని దిగాను. మోకాలులోతు మురుగునీళ్లలోకి. పిల్లవాడి నోట్లోకి మురికి నీరు పోతామోనని, వాడ్ని చప్పున ఎత్తుకొని చంకె నేసుకొన్నాను. వాడి మొఖం, వళ్ళూ, అంతా బురద. నా బట్టలన్నీ బురద. వాడు ఏడుస్తూ నన్ను కావిలించుకొని నా మొఖంనిండా ఆ దుర్గంధద్రవ్యం పూశాడు.

ఇంతలోకే చిన్నదికూడా అడుగు లేస్తున్నది ఆవేపే. ఇదికూడా వెళ్ళి ఎక్కడ పడుతుందోనని దాన్నికూడా ఇంకో చంకలో కెత్తుకున్నాను.

అప్పుడు చూడాలి నన్ను. బిడ్డలు చెరోచంక నా ఉన్నారు. మొఖంనిండా సైడుకాల్వలోని బురద—మోకాలు దాకా కూడా దట్టంగా ఉంది ఆ బురద సాక్సు తొడుక్కున్నట్లుగా. తలపైన పాలచుక్కలు.

ఈ స్థితిలో నేనుండగానే వాకిట్లో బండి ఆగటం ఆవిడ దిగటం తటస్థించింది.

నన్ను ఆస్థితిలో చూచి నేను పడ్డ పాట్లన్నీ గ్రహించి, కాంతం, నాపై జాలిపడి నాయందు సానుభూతి చూపి, తాను సుఖంగా సముద్రస్నానం చెయ్యటానికి వీలుకల్పించేందు కోసం, ఇంత అవస్థా నేను పడ్డందుకు నా యందు ఎంతో కృతజ్ఞత కలిగి, నన్ను ఎంతో thank చేస్తుందన్న ఆశతో అక్కడే నిలబడ్డాను.

వచ్చింది అమ్మగారు నిప్పులు కక్కుతూ "ఇద్దరు పిల్లలనూ వదిలేశారేం? వంతెనమీద కూర్చుని ఏడుస్తున్నారు" అంటూ.

నేనేం మాట్లాడలేదు. చూడు నా అవస్థ—అన్నట్లు అక్కడే నుంచున్నాను.

చూచింది... ఒక్క నిమిషం. గ్రహించింది నా అవస్థ ......కొంచెం విచారం కళ్లల్లో......మళ్ళీ చిరునవ్వు... ...అంతే!

పసిడి తాచులాగ జారిపోయింది తల్లిదగ్గరకి. పసివాడు పోయి కావిలించుకొన్నాడు.

కాంతం కూర్చుని పిల్లదానికి పాలిస్తూ. "అమ్మా నా తల్లే, ఎంత ఏడ్చిందో! వెక్కి వెక్కి ఏడ్చిందా! నోరెండి పోయిందా ?......రా నాన్న......నాతండ్రి......చచ్చి పోయినారా.........నాన్నా......నన్ను వదలేసి వెళ్లాను ......ప్రాణాలన్నీ మీమీదే ఉన్నాయి. ఎంత ఏడ్చావురా? ఈ మురికంతా ఏమిట్రా నాయనా? పడ్డావా? నాతండ్రే. పిల్లలను ఏడ్పించాను" అని మాటమీద మాట అంటూ దాన్ని ముద్దెట్టుకోనూ, వీడ్ని ముద్దెట్టుకోనూ, దాన్ని పలక

రించనూ, పిలిస్తే పలకరించనూ, తన్నుతాను నిందించుకోనూ ఎంతసేపూ ఇదే వరస!

ఈ మానవుడు పడ్డ కష్టానికి ఒక్క సానుభూతి వాక్యం......కృతజ్ఞతను సూచించు ఒక్కచూపు...ఒక్క మంచిమాట లేదు!

పిల్లలకు తల్లే లోకమైంది! తల్లి ప్రేమంతా పిల్లకే ఇచ్చింది—ఇక నాకు స్థానం ఏదీ!

అల్లాగ సూర్యుని కెదురుగా నిలబడిపోయేను వెర్రి చూపులుచూస్తూ.